

LIBRIS

We know
books

GIANINA SABĂU POPOVICI

SĂRUTUL MORTII

Memoriile și profilul
unui pacient neurologic

Cuvânt-înainte de
Dumitru Constantin-Dulcan

Cluj-Napoca
2023

<i>Cuvânt-înainte</i> de Dumitru Constantin-Dulcan.....	11
<i>Introducere: Motivația</i>	15

**PARTEA I
SPITALUL.
MEMORIILE PACIENTULUI NEUROLOGIC**

<i>Capitolul 1: La Terapie intensivă. Tumoarea</i>	19
<i>Capitolul 2: Un diagnostic neașteptat</i>	22
<i>Capitolul 3: Coincidența</i>	26
<i>Capitolul 4: Măcinată de boală</i>	31
<i>Capitolul 5: Superputeri, supereroi și personaje negative</i> ..	35
<i>Capitolul 6: Absurdul</i>	39
<i>Capitolul 7: Michelangelo, moartea și arta</i>	43
<i>Capitolul 8: Jurământul lui Hipocrate</i>	46
<i>Capitolul 9: Doctorul rezident</i>	49
<i>Capitolul 10: Mama. Lupta</i>	52
<i>Capitolul 11: Întoarcerea acasă. Recuperarea</i>	57

**PARTEA A II-A
TRECUTUL.
PROFILUL PACIENTULUI NEUROLOGIC**

<i>Capitolul 12: Mari pericole</i>	63
<i>Capitolul 13: Visul. Premoniția</i>	66
<i>Capitolul 14: Profesor la Păuliș, lector la „Goldiș”</i>	70
<i>Capitolul 15: La spovedanie</i>	74
<i>Capitolul 16: Clarvăzătorii</i>	78

<i>Capitolul 17: Liberul arbitru. Dreptul divin.....</i>	82
<i>Capitolul 18: Recviem pentru un vis.....</i>	86
<i>Capitolul 19: Amsterdam. Suferința lui Van Gogh.....</i>	90
<i>Capitolul 20: Alcoolul. Excentricitățile .....</i>	93
<i>Capitolul 21: Maternitatea.....</i>	97
<i>Capitolul 22: Ciocnirea civilizațiilor.....</i>	101
<i>Capitolul 23: Bunicul .....</i>	105
<i>Capitolul 24: Neasumarea riscurilor. Reintegrarea.....</i>	111
<i>Capitolul 25: Nu sinuciderii asistate!.....</i>	115
<i>Capitolul 26: La limita morții. Creierul și conștiința.....</i>	120
<i>Capitolul 27: Alte limite. Creierul și universul științei....</i>	124
<i>Capitolul 28: La taifas cu „morții” .....</i>	128
<i>Concluzii: Pledoarie pentru sănătatea pacientului, sănătatea medicului.....</i>	137
<i>Mulțumiri.....</i>	141
<i>Anexă .....</i>	143
<i>Despre autoare.....</i>	144
<i>Bibliografie .....</i>	145

Capitolul 1 La Terapie intensivă. Tumoarea

Am avut un diagnostic crunt, un diagnostic de tumoare. A fost o formațiune foarte mare, puternic vascularizată. Conform investigațiilor imagistice și conform terminologiei medicale, am suferit de „heman-gioblastom solid de vermis cerebelos cu hidrocefalie obstructivă secundară”, iar mai apoi, în urma operației, am dezvoltat și meningită bacteriană și sepsis cu bacterii multirezistente.

Așadar, o terminologie destul de complicată, pe care voi încerca să o evit acolo unde este posibil, folosind, simplu, termenul *tumoare* sau *tumoarea mea*, așa cum îmi place mie să-i spun.

Deși voi vorbi despre povestea extirpării tumorii mele și sunt perfect conștientă că ea nu mai există acum, mă raportez la ea ca la o experiență foarte personală, care m-a marcat și care încă face parte profund din mine, din sufletul meu.

Tumoarea a fost alături de mine din vremuri pe care nu reușesc să le identific. A fost ca un membru al familiei despre care nu știam că există. Cred că s-a născut în primul an de facultate, apoi a rămas o vreme cuminte, difuză. Am plecat amândouă în Franța, la studii – eu vocală, ea tăcută. Amețelile din acea perioadă cred că pot să le pun pe seama distracțiilor. Nu multe, dar bine punctate. Apoi, a fost prezentă la toate

evenimentele importante din viața mea. A fost acolo când m-am căsătorit, când am născut și cu siguranță a fost acolo și la botez.

Copilul l-am făcut având această tumoare. După ce a venit el, amețelile au devenit din ce în ce mai dese, mai puternice. Eu nu m-am alarmat, pentru că știam că am coloana strâmbă și am crezut că sufăr de o spondiloză galopantă. Dar la investigații, nici urmă de spondiloză.

Mai lipsește un eveniment din seria tradițiilor importante la români: înmormântarea. Tumoarea a plecat înainte de a muri. Ar fi fost mult prea traumatizant dacă rămânea. Pentru ea, nu pentru mine. Moartea nu m-a speriat niciodată, dar viața mi se pare de-a dreptul terifiantă. Iar să crești un copil în societatea de consum de astăzi este cu adevărat o provocare!

La Terapie intensivă, am rămas fără tumoarea mea, doar eu cu gândurile mele. Și șederea a fost una creștinească, cu „Doamne-ajută!” și „Doamne ferește!”, și multe cruci făcute cu limba-n cerul gurii. Jumătate din timp l-am petrecut cu convingerea că mi s-a făcut o operație de schimbare de sex, iar cealaltă jumătate am trăit cu impresia că sunt internată într-un spital de boli mintale, din care mă chinuiam în fel și chip să evadez. Mi s-a spus, evident, că am avut o tumoare, dar creierul meu n-a mai asimilat informația. După aproape opt ore de operație, în care mi-au fost traumatizați creierii, și după lupta ce a urmat, n-am mai știut nici câți ani am.

LIBRIS

We know

books

Din fericire, am aflat mai târziu, după analiza histopatologică de laborator, că a fost o tumoare benignă.

— Am terorizat mai multe persoane cu operația mea de schimbare de sex, dar ziua în care am realizat că eu, între picioare, nu am decât o sondă de drenare a fluidelor a fost, fără falsă exagerare, una dintre cele mai fericite din viața mea. Mai târziu, am înțeles că nu sunt nici internată într-un sanatoriu de boli mintale. Dar am trăit eroic cu impresiile astea vreo trei săptămâni. Încet, încet, am renunțat și la ideea de a evada. Și-am început să învăț să merg din nou... Sprijinită! Mai întâi, sprijinită de umărul mamei, iar apoi, de cei ai tuturor celor care au încercat să mă ajute să mă ridic din nou.

Un diagnostic neașteptat

De la diagnostic până la recuperarea medicală, am străbătut un drum lung, anevoios, încărcat cu sentimente contradictorii, de la inconștiență, neacceptare și revoltă până la disperare, suferință și responsabilizare.

Am exclus însă frica din tot acest parcurs. Niciodată nu mi-a fost teamă și, mai precis, niciodată de moarte. Mă întreb acum dacă lipsa fricii mele s-a datorat faptului că am dezvoltat o stare patologică în care mi-am anulat pur și simplu instinctul de autoconservare sau faptului că am sesizat pericolul imens care mă păștea și astfel am făcut trecerea de la funcționarea în registrul conștient la funcționarea în cel subconștient pentru a supraviețui.

Deși sunt convinsă că trăiam cu tumoarea încă de pe vremea studenției, starea mea de sănătate s-a înrăutățit foarte mult abia după moartea tatălui, cu un an înainte de operație. Au existat, de-a lungul timpului, multe semne care au marcat degradarea sănătății mele, dar eu am găsit de fiecare dată câte o explicație pentru ele. Îmi amintesc că obișnuiam să dorm mult, că simțeam constant nevoia de a dormi. Am pus acest lucru pe seama faptului că munceam la fel de mult și că îmi alăptasem copilul până la aproape doi ani și jumătate și că era deci necesar să recuperez nopțile pierdute. Apoi, trebuie să subliniez că am avut amețeli puternice, chiar foarte puternice, după nașterea copilului.

Și aici am găsit o explicație convingătoare pentru mine. M-a durut coloana vertebrală foarte tare din cauza sarcinii și am crezut că sunt provocate de anumite disfuncții ale acesteia. Am și făcut kinetoterapie în acest sens.

Un alt simptom a fost faptul că mersul și mobilitatea mea au devenit din ce în ce mai ciudate. Știu, aici ar fi trebuit să mă îngrijorez mai tare! Am înțeles ulterior că aceste simptome pot fi provocate de apariția hidrocefaliei – o afecțiune care se caracterizează prin prezența lichidului cefalorahidian în interiorul craniului. Lipsa mea de mobilitate, de data aceasta, am atribuit-o durerilor de ovare.

Și o să închei lista simptomelor care ar fi trebuit să mă pună serios pe gânduri cu faptul că, într-un timp relativ scurt, am slăbit foarte mult. Însă, niciunul dintre aceste semne nu m-a speriat suficient de tare. În mintea mea bolnavă, exista câte o explicație pentru orice.

Am fost cazul acela tipic de bolnav care se auto-diagnostichează pe baza presupunerilor. Puterea iluziilor a fost mare în cazul meu. Nu se pune problema că aș fi refuzat să merg la doctor. De fapt, chiar am consultat medici specialiști pentru problemele mele, dar se pare că toate durerile plecau, de fapt, de la tumoare.

Mama mă privea îngrijorată cum mă topesc pe picioare și chiar m-a rugat în repetate rânduri să îmi fac analizele. Eu refuzam sfidător de fiecare dată. Într-un final, a convins-o pe sora tatălui meu să mă roage să o acompaniez la spital pentru niște analize

fictive ale sale. Cu această ocazie, dacă tot mă aflam și eu acolo, urmau să-mi ceară să fac o verificare de rutină. Am mirosit complotul din prima, dar, dintr-un mare respect pe care îl am pentru sora tatălui – femeie trecută de șaptezeci de ani –, care a venit special în Arad, de la țară, pentru mine, am hotărât să-mi las mândria la o parte și să le fac pe plac. Se pare că acest lucru m-a salvat.

Analizele au ieșit nesperat de bine, dar, pentru că aveam și alte neamuri binevoitoare, acestea s-au gândit că ar trebui să mă internez la spital pentru a mă putea pune pe picioare. Pentru că eram prea slăbită, urma o vitaminizare puternică.

În cursul internării mele, am făcut, după multe peripeții, prima mea investigație cerebrală. Deja avusesem un prim episod de spasm al mușchilor feței cu paralizie temporară, care a durat câteva secunde. Deși acest episod m-a pus pe gânduri, nu a durat decât o clipă și nu m-aș fi așteptat la un diagnostic de tumoră. Dar, pe cât de neașteptat a fost diagnosticul, pe atât de neașteptată a fost reacția mea la el. Nicio urmă de îngrijorare, nicio reacție de frică. Nu am realizat nicio dată cât de gravă a fost situația în acel moment.

După operație, am fost felicitată pentru curajul de care am dat dovadă, dar eu reacționasem așa pentru că funcționam pe pilot automat. Toate deciziile le-am luat, atunci, din subconștient, într-o stare de relaxare și de inconștiență totală. Ba chiar aș spune că a fost o stare de sfidare totală. Sfidam tot Universul cu atitudinea mea: îmi spuneam că, dacă trebuie să mor, să

HARDIS

We know

nu uit că, până la urmă, toți murim. De ce să fac atâta caz din asta? Să fie cum vrea Dumnezeu! Ce ascundea de fapt atitudinea mea: curaj, lipsă de empatie față de cei dragi sau câte puțin din amândouă?

Am sunat la spitalul din București și le-am trimis investigațiile. Am fost chemată de urgență pentru operație. Toate întâmplările ulterioare s-au desfășurat la limită. Aveam impresia că am prins din zbor ultimul tren către București, ultima șansă de a mă interna și de a mă opera. Și chiar așa a și fost!

Mătușa mea, care a lucrat douăzeci de ani ca asistentă într-o sală de operații, mi-a spus că drumul până la București i s-a părut c-ar fi durat o veșnicie. Ori-când aș fi putut paraliza, iar ea, spre deosebire de mine, conștientiza asta! Odată ajunși în capitală, am trecut cu bine de o altă situație limită: s-a dat acel ordin care permitea cazurilor grave să fie operate (având în vedere situația absurdă cu virusul). Numai după aceea m-am putut și eu interna. Apoi a urmat operația.

Ultimele amintiri le am de cu o seară înainte de intervenție. Chirurgii au venit să discute cu mine. Am înțeles că aceasta este o procedură standard prin care ei încearcă să-și liniștească pacienții și să le insufle încredere. Eu n-am trădat nicio emoție în seara aceea. Le-am adresat câteva întrebări. Eram calmă. Eram chiar foarte calmă! Era liniștea dinaintea furtunii. Iadul abia după aceea a început să se dezlănțuie!

O să mai zăbovesc asupra unor cugetări din seria „A fost – sau nu – coincidență”. Și când înțelegi multe lucruri, realizezi că, de fapt, s-ar putea să nu fi fost o simplă coincidență.

După ce am aflat diagnosticul – sau, mai bine zis, sentința – de tumoare cerebrală cu hidrocefalie, toate s-au petrecut pe repede-înainte. Dar pericolul a plutit acolo ca o ceață, atât înainte de operație, cât și în timpul acesteia și după.

Am ajuns la București, dar nu am reușit să mă internez, pentru că trebuia să fac mai întâi un test pentru acel virus. A ieșit negativ, dar tot nu m-am putut interna. Trebuia să mai aștept încă paisprezece zile, pentru a-l repeta. În acest interval, situația era de așa natură că puteam oricând să mor. Soțul a sunat la un alt spital, cu recomandări „piloase” din partea unui fost ministru:

„E o urgență?”, a întrebat sec doctorul.

„Ce înseamnă o urgență?”

„Dacă face spume la gură, e o urgență, în celelalte cazuri, nu.”

„Păi, domnule doctor, dacă începe să facă spume la gură, nu ne mai ajutați cu nimic... Atunci pot s-o operez chiar eu.”

De remarcat aici cinismul sistemului, cinismul doctorului.

LBPIS

We know

books

Între timp, așa cum am mai menționat, s-a dat un ordin care permitea celor grav bolnavi să fie internați. Și așa am ajuns la ziua operației. Șansele au fost 50-50%. Eu nu știam, bineînțeles. Iar operația trebuia să dureze cel mult trei ore. După ce m-au deschis și au văzut ce-i acolo, a durat aproape opt ore. Șansele – cred eu că – au mai scăzut. Însă partea horror, pentru mine, abia după aceea a început. Și, dacă e să vorbim în termeni bisericești, o slujbă cu valențe de dezlegare, exorcizare, la care am asistat fără să vreau, pot spune că a fost impresionantă, dar la fel a fost și șederea de aproape două luni în secția de Terapie intensivă (și ceea ce a urmat după întoarcerea acasă).

Într-un final, m-am trezit. Nu auzeam bine, nu vedeam bine, nu vorbeam și nu mai știam să umblu. Apoi, am închis ochii și m-am gândit că, dacă nu mă trezeam, era mai puțin complicat. Dar, în ciuda tuturor *nu*-urilor din perioada respectivă, mi-am dorit enorm să trăiesc. Și-am trăit. Pentru că mintea are o capacitate incredibilă de vindecare. Îndrăznesc totuși să mă întreb dacă a fost sau nu o coincidență.

A mai rămas un aspect de clarificat. În spitale, în general, dacă nu te omoară operația, te omoară bacteriile după. Deși eu am fost internată într-un spital privat foarte curat, am contactat aceste bacterii. În biletul meu de externare scria că dezvoltasem o meningită bacteriană și, ca și când lucrurile nu ar fi fost destul de grave, biletul mai menționa și o miocardită, o pneumonie și un sepsis cu germeni multirezistenți. În termeni mai puțin tehnici, puteam oricând să mor.

La început, am luat aceste diagnostice ca pe ceva banal. La ce operație complicată suferisem, faptul că am contactat multiple bacterii nu mi se părea ceva ieșit din comun. Nu prea am fost eu conștientă ce înseamnă o meningită la adulți. Apoi am început să mă documentez despre acest subiect. Desigur, eu nu am fost un caz de meningită luată din comunitate, ci am contactat această boală într-un spital cu importante resurse, unde am fost atent ținută sub observație. Dar se pare că, până și în cazul unei intervenții rapide cu antibiotice, rata mortalității în cazul unei meningite bacteriene la adulți este destul de ridicată.

Iar despre sepsis, ce aș putea să mai adaug? Conform documentării mele, este cunoscut în popor sub numele de *septicemie* și este o stare infecțioasă generalizată cauzată de pătrunderea a numeroși germeni în organism prin intermediul sângelui. Se pare că acesta este un răspuns exagerat la infecție și este generat de o activare necontrolată a sistemului imunitar.

Sepsisul este adesea letal, una dintre cele mai importante și mai frecvente probleme de sănătate pe plan mondial și, în ciuda cheltuielilor ridicate de tratament pe care le presupune, are de multe ori o evoluție fatală. Dacă este să citez un articol de pe un site medical, „tratamentul sepsisului este o cursă împotriva timpului”*. Pentru persoanele cu sistemul imunitar deprimat, așa cum eram eu, rata mortalității poate

---

* Vasilica Ungureanu, „Sepsisul bacterian”, *Medichub Media*, 6 noiembrie 2017, consultat la 10 august 2022.